Силабус освітнього компонента
Програма навчальної дисципліни

Філософія управління

Шифр та назва спеціальності
D4 Публічне управління та адміністрування

Інститут
ННІ Соціально-гуманітарних технологій

Спеціалізація

Кафедра
Соціології і публічного управління (305))

Освітня програма
Публічна політика та управління соціально-економічними змінами

Тип дисципліни
вибіркова

Рівень освіти
Третій (освітньо-науковий, PhD)

Форма навчання
Денна, заочна

Семестр
3

Мова викладання
Українська

Викладачі, розробники

Мороз Володимир Михайлович
volodymyr.moroz@khpi.edu.ua
Доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри соціології і публічного управління

Досвід професійної діяльності – 33 роки.
Автор понад 300 наукових та навчально-методичних праць. Стаж професійної діяльності за посадами які відповідають спеціальності «Публічне управління та адміністрування» понад 14 років. Стаж науково-педагогічної діяльності понад 19 років. Експерт з оцінювання проєктів наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок, що подаються для участі у конкурсах, які проводить МОН України, за тематичним напрямом «20. Соціальні і гуманітарні науки». Член експертної групи МОН України з професійної педагогіки, психології та змісту професійної (професійно-технічної) освіти. Член редакційних колегій трьох фахових наукових видань. Досвід роботи у спеціалізованих вчених радах із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата і доктора наук з державного управління понад 8 років. Автор та організатор спільних з литовськими та польськими університетами заявок на отримання грантової підтримки наукових досліджень у межах українсько-польських та, українсько-литовських науково-дослідних проектів. Співавтор та співорганізатор позагрантових наукових проектів із *зарубіжними* ЗВО (Латвія, Китай та Фінляндія). Пройшов підвищення кваліфікації в: Регіональному інституті адміністрації м. Лілль (Франція); Університеті Тампере (Фінляндія); Балтійській Міжнародній Академії (Латвія); Академії соціальних наук (Польща). Голова Громадської організації «Академія соціальних трансформацій та інноваційного управління» (Україна)

Провідний лектор з дисциплін: «Методологічне та інформаційне забезпечення наукових досліджень за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування»»; «Публічна політика та врядування»; «Публічне управління та сталий розвиток»; «Ризик-менеджмент в системі прийняття управлінських рішень»; «Філософія управління»; «Публічне управління національною безпекою в умовах глобальних викликів» тощо.
Детальніше про викладача на сайті кафедри
http://web.kpi.kharkov.ua/sp/profesors-ko-vikladats-kij-sklad

КРУГЛОВ Віталій Вікторович

vitalii.kruhlov@khpi.edu.ua

Доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри соціології і публічного управління НТУ «ХПІ»

Детальніше про викладача на сайті кафедри
http://web.kpi.kharkov.ua/sp/profesors-ko-vikladats-kij-sklad

ТЕРЕЩЕНКО Діна Акрамівна

dina.tereshchenko@khpi.edu.ua

Докторка наук з державного управління, професор, професорка кафедри соціології і публічного управління НТУ «ХПІ»

Детальніше про викладача на сайті кафедри
http://web.kpi.kharkov.ua/sp/profesors-ko-vikladats-kij-sklad

Загальна інформація

Анотація

Освітня компонента "Філософія управління" спрямована на висвітлення змісту та узагальнення практик використання теоретичних та філософських підходів до становлення владних відносин та реалізації функцій управління. Проблематика курсу охоплює питання становлення та розвиток філософії управління, а також зосереджується на проблематиці використання теоретичних аспектів філософії управлінської діяльності в сучасних практиках ефективної взаємодії між суб'єктами та об'єктами публічного управління. За результатами опанування змісту цієї освітньої компоненти здобувачі вищої освіти: ознайомляться з теоретичними та прикладними засадами формування управлінських рішень; усвідомлять діалектику єдності влади та суспільства; з'ясують протиріччя між ефективною владою та демократичним врядуванням; розглянуть історичну ретроспективу становлення та розвитку феномену влади та управлінських структур; набудуть досвіду розбудови ефективної комунікації, а також підготовки та проголошення публічних виступів; опанують теоретичні та практичні аспекти використання фундаментальних управлінських теорій в сучасних управлінських практиках публічного управління

Мета та цілі дисципліни

Метою викладання освітньої компоненти є формування у здобувачів вищої освіти системного світогляду щодо сутності та змісту управлінської діяльності, а також розуміння глибинних

механізмів соціальних взаємодій між суб'єктами та об'єктами публічного управління. Досягнення цієї мети здійснюється за рахунок вирішення таких основних завдань: ознайомлення зі змістом наукових управлінських концепцій; осмислення вирішальної ролі управлінця у досягненні цілей соціально-економічного, суспільно-політичного та культурного розвитку суспільства; з'ясування потенціалів філософського знання для підвищення ефективності формування та реалізації управлінських рішень суб'єктами публічного управління

Формат занять

Лекції, практичні заняття, самостійна робота, консультації. Підсумковий контроль – екзамен.

Компетентності

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
ЗК02. Здатність працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером, діяти соціально відповідально та свідомо
ЗК04. Здатність удосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівні.
ЗК05. Здатність приймати обґрунтовані рішення та використовувати сучасні комунікаційні технології
ЗК07. Здатність генерувати нові ідеї (креативність)
ЗК09. Здатність виявляти, ставити і вирішувати проблеми; адаптуватися та діяти в нових ситуаціях і впоратися з тиском.
СК01. Здатність налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв’язувати конфлікти
СК03. Здатність організовувати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій, зокрема розробляти заходи щодо впровадження електронного урядування в різних сферах публічного управління та адміністрування
СК09. Здатність здійснювати наукову та дослідницьку діяльність у сфері публічного управління та адміністрування.
СК 11. Здатність ініціювати, розробляти та впроваджувати інновації на різних рівнях публічного управління та адміністрування
СК 12. Здатність систематизовувати та використовувати в публічному управлінні сучасні вимоги до адміністрування державно-управлінських процесів

Результати навчання

РН01. Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основ та технологій прийняття управлінських рішень
РН05. Визначати пріоритетні напрями впровадження електронного урядування та розвитку електронної демократії
РН06. Здійснювати ефективне управління інноваціями, ресурсами, ризиками, проєктами, змінами, якістю, застосовувати сучасні моделі, підходи та технології, міжнародний досвід при проєктуванні та реорганізації управлінських та загальноорганізаційних структур
РН08. Уміти здійснювати ефективну комунікацію, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у сфері публічного управління та адміністрування на засадах соціальної відповідальності, правових та етичних норм
РН10. Представляти органи публічного управління й інші організації публічної сфери та презентувати для фахівців і широкого загалу результати їх діяльності
РН12. Планувати і здійснювати наукові та прикладні дослідження у сфері публічного управління та адміністрування, включаючи аналіз проблематики, постановку цілей і завдань, вибір та використання теоретичних та емпіричних методів дослідження, аналіз його результатів, формулювання обґрунтованих висновків
РН14. Розуміти та використовувати в публічному управлінні сучасні вимоги до адміністрування державно-управлінських процесів

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 год. (4 кредити ECTS): лекції – 20 год., практичні роботи – 20 год., самостійна робота – 80 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного засвоєння освітньої компоненти здобувач вищої освіти повинен мати передбачені 6-м рівнем Національної рамки кваліфікацій та першим циклом вищої освіти Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти знання, уміння, комунікації, відповідальність та автономію, які були сформовані у межах освітніх програм управлінського спрямування або самостійно здобуті студентом у межах його індивідуальної траєкторії розвитку.

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Під час вивчення освітньої компоненти передбачається: організація інтерактивної роботи здобувачів вищої освіти за напрямом аналізу масивів інформації (офіційні веб-сторінки закладів вищої освіти щодо діяльності спеціалізованих вчених рад та разових спеціалізованих вчених рад за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування»; веб-сторінки інформаційного ресурсу академічних текстів України; веб-сторінки органів публічного управління та міжнародних моніторінгових місій тощо); проведення поточного опитування здобувачів вищої освіти щодо змісту освітньої компоненти; виступи здобувачів вищої освіти на практичних заняттях; звітування про виконання практичних завдань тощо.

Методами навчання у викладанні освітньої компоненти «Філософія управління» є:

– методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності (словесні (бесіда, дискусія, лекція, робота з літературно-інформаційними джерелами); наочні (ілюстрація практичними прикладами); практичні (практичні заняття) методи навчання тощо);

– методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності (методи формування пізнавальних інтересів (навчальні дискусії з проблематики освітньої компоненти; забезпечення успіху в навчанні (метод відкритих перспектив); навчально-пізнавальні ігри за фокусом уваги освітньої компоненти; формування інтересу до проблематики освітньої компоненти; апелювання до практики функціонування суб'єктів та об'єктів публічного управління у т.ч. й апелювання до життєвого та професійного досвіду – storytelling) тощо);

– методи стимулювання обов'язку і відповідальності у засвоєнні освітньої компоненти (пояснення суспільної та особистої значущості здобувача вищої освіти; формулювання вимог до здобувача вищої освіти, дотримання яких забезпечує успішне виконання закріплених за ним обов'язків; заохочення до відповідального та зразкового виконання здобувачем вищої освіти своїх обов'язків; оперативний контроль та висвітлення переваг та недоліків за його результатами; заохочення здобувача вищої освіти до повторного виконання ним тих завдань, оцінка за які не відповідає його потенціалу тощо);

– методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності;

– бінарні, інтегровані (універсальні) методи (поєднання декількох методів в єдину систему для досягнення комплексної мети навчання, наприклад: словесно-наочний; проблемно-пошуковий тощо).

Технологіями навчання у викладанні освітньої компоненти «Філософія управління» є:

– пояснювально-ілюстративне навчання (подання та пояснення інформації з дотриманням принципу наочності (схеми, рисунки, діаграми, таблиці тощо); репродукування здобувачем вищої освіти отриманої інформації та виконання практичних завдань за наданим зразком);

– проблемне навчання (виконання під керівництвом науково-педагогічного працівника сформульованих ним відповідно до актуальних проблем публічного управління та адміністрування завдань (пошук шляхів вирішення конкретної проблемної ситуації);

– програмоване навчання (освітня компонента передбачає засвоєння здобувачем вищої освіти чітко визначених за конкретними темами питань, а також оцінювання рівня їх засвоєння, як під час безпосереднього проведення занять (поточний контроль) так й наприкінці розгляду передбаченого освітньою компонентною змісту (підсумковий контроль));

– диференційоване навчання (організація навчально-виховного процесу з прийняттям до уваги, з одного боку, типових індивідуальних особливостей здобувачів вищої освіти, а з іншого – фокусу їх науково-дослідної уваги).

Програма навчальної дисципліни

Навчальні заняття

Лекції

Теми лекцій	Кількість годин
Тема 1. Філософія управління як нова парадигма впливу суб'єктів управління на об'єкти управління: теоретичні та прикладні засади ефективного управління ресурсами, змінами та якістю Філософія управління як нова парадигма керування складними соціально-економічними системами (переваги та недоліки традиційної системи управління); формування нової парадигми філософії управління складними соціально-економічними системами в умовах глобалізаційних перетворень; категоріальний зміст дефініцій «когнітивний менеджмент» та «рефлексивний менеджмент»; місце та роль культуроцентризму, соціогуманізму і соціантропологізму в системі підвищення ефективності впливу субєктів управління на об'єкти управління) Філософія управління людськими ресурсами як нова галузь дослідження (філософія управління людськими ресурсами: концепція, об'єкт, предмет технологи; загальна характеристика принципів ефективного управління людськими ресурсами; порівняння класичного та сучасного підходів до розбудови системи управління (порівняльний аналіз); зміст сучасної концепції філософи управління людськими ресурсами; різновиди моделей філософії управління та їх загальна характеристика)	2
Тема 2. Філософія управління в системі наук про управління Загальна структура управління (діалектика єдності та протиріч між цілями управління (нетотожність цілей управління на різних рівнях ієрархічної структури управління); особливості актуалізації та формалізації зв'язків між суб'єктами та об'єктами управління); сенс феномену управління (зв'язок управління з наукою, мистецтвом та реальною діяльністю); місце філософії управління в системі наук про управління (діалектика зв'язку філософії управління з: психологією управління; педагогікою управління; логікою управління; етикою управління; культурою управління; технологією управління тощо)	2
Тема 3. Історико-методологічні основи дослідження філософських засад загальної теорії управління Детермінанти і праксеологічні підходи до формування загальної теорії управління технічними, біологічними і соціальними системами (актуалізація суспільних потреб в системі управління технічними, біологічними і соціальними системами; аналіз існуючих наукових підходів до формування змісту теорії управління, а також оцінка їх актуальності відповідно до існуючих викликів; аналіз змісту та оцінка корисності ідей, що можуть бути корисними для створення філософських концептів сучасного публічно-управлінського світогляду)	2
Тема 4. Соціально-філософська сутність феномену управління: філософські та соціологічні аспекти прийняття управлінських рішень Основні аспекти аналізу сутності управління (цільовий та структурний аспекти сутності управління; соціально-психологічний та морально-етичний аспекти сутності управління; функціональний та змістовний аспекти сутності управління; організаційний аспект сутності управління; управління як продукт та детермінанта соціального розвитку; об'єктивний характер управління (характеристика управління як рефлексії суспільства на його потреби))	2

Підходи до розуміння сутності управління (загальна характеристика поглядів вітчизняних та зарубіжних вчених щодо змісту феномену управління; проблематика актуалізації феномену управління в природних, технічних та соціальних системах (діалектика єдності та протиріч природних, технічних та соціальних систем через призму феномену управлінських впливів)	
Тема 5. Основні підходи до усвідомлення природи і предмету філософії управління Філософське осмислення проблем соціального управління (аналіз змісту поглядів вітчизняних та зарубіжних вчених щодо проблематики соціального управління; актуалізація основних проблем філософії управління (передумови формування (реальні потреби та запити суспільства; вектор розвитку філософської думки); загальні проблеми (нетотожність філософських позицій; переосмислення ролі суб'єкта в системі прийняття та реалізації управлінського рішення); специфічні проблеми (зміна цілей і сутності управління; множина чинників різної природи); труднощі формування (відсутність єдності методологічних підходів; різноманіття сфер соціального управління); загальний стан (визнання потреби у філософії управління; нечіткість визначення понятійного апарату); перспективи розвитку (формування структури понятійного апарату; методологія управлінської діяльності) тощо)) Місце філософії управління в системі філософських знань (взаємозв'язок філософії управління з: соціальною філософією; загальною філософією; філософією права; філософією історії; соціальними та поведінковими науками (психологія управління; соціологія управління; менеджмент); філософією культури (релігія; культура; етика); філософією освіти тощо)	2
Тема 6. Філософія управління як методологія управлінської діяльності Філософія управління як методологія управління організацією (підґрунтя для ефективного функціонування організації (місце об'єктивних відносини, що виникають в процесі організаційної діяльності, та самоорганізації в системі ефективного управління); актуалізація проблем філософії управління як методології управлінської діяльності)	2
Тема 7. Потенціали комунікативної філософії для підвищення ефективності соціальних комунікацій в системі підготовки та реалізації управлінських рішень Теоретико-методологічні основи комунікації (сутність, особливості комуніікації як предмет наукового пізнання; комунікація як процес в інформаційному суспільстві; канали комунікації; вербальна, невербальна, паравербальна комунікація; комунікативні бар'єри) Комунікація, спілкування, комунікативність: категоріальний аналіз (категоріальний зміст понять «комунікація», «спілкування», «комунікативність»; проблематика подолання технологічного, інформаційного розуміння поняття комунікації в сфері міжособистісної та соціальної комунікацій; феномен та поняття «комунікативність»)	2
Тема 8. Філософія цифрової людини і цифрового суспільства: теорія і практика використання сучасних інформаційних та комунікаційних технологій у сфері публічного управління Еволюція історико-філософських передумов впливу інформаційно-комунікаційних технологій на трансформацію суспільства (еволюція історико-філософських підходів до осмислення впливу інформаційно-комунікаційних технологій на трансформацію суспільства; теоретико-методологічне обґрунтування трансформаційних процесів, спричинених поширенням інформаційно-комунікаційних технологій; аналіз розвитку теоретичних концепцій, що досліджують взаємодію людини, суспільства та цифрових	2

технологій; суперечності, проблеми та невирішені аспекти у філософському аналізі цифрової трансформації суспільства) Теоретико-методологічні засади взаємодії цифрової людини і цифрового суспільства у контексті синергетичної парадигми (взаємодія цифрової людини і цифрового суспільства у контексті методології складності та Agile-філософії; системна методологія аналізу взаємодії цифрової людини і цифрового суспільства; синергетично-рефлексивна модель взаємодії цифрової людини і цифрового суспільства; управління взаємодією цифрової людини і цифрового суспільства як складними соціальними системами; методи аналізу взаємодії цифрової людини і цифрового суспільства)	
Тема 9 Філософія управління: розвиток змісту та методологія використання гнучких технологій в адмініструванні державно-управлінських процесів Agile-менеджмент як різновид сучасної філософії управління (актуалізація викликів в системі публічного управління (причинно-наслідкові зв'язки; складність систем та структур; протиріччя між лінійністю мислення суб'єкта управління та буфуркаційністю (непередбаченістю) розвитку об'єкту управління; редукціонизм та холізм); фундаментальні принципи Agile) Філософія Кайдзен: управління якістю та розвитком (Кайдзен та Total Quality Management (Кайдзен: визначення та історія актуалізація філософії якості; порівняльний аналіз Кайдзен з традиційною системою управління; система взаємовідносин між суб'єктами та об'єктами управління в соціальних системах через призму принципів Кайдзен; єдність та протиріччя між процесом та результатом діяльності в системі управління Кайдзен; характеристика змісту філософії Кайдзен в системі управлінської діяльності (лідерство проти статусності; увага до процесу діяльності; послідовність розвитку та інновації; інтегрування якості результату в процес його досягнення; кожен наступний за черговим процесом процес є споживачем результату попереднього (ланцюжок процесів та споживачів); мета Кайдзен та інструменти її досягнення (робота в малих групах; канбан; нульова толерантність до дефектів); переваги та недоліки Кайдзен); роль філософії Кайдзен у підвищенні ефективності суб'єктно-об'єктної взаємодії учасників управлінського процесу)	2
Тема 10. Філософія війни та миру Філософський аспект проблем соціального насильства, війни та миру лекція (специфіка філософського осмислення війни, як соціального явища; природа суперечностей та конфліктів в суспільстві; джерела та специфіка соціального насильства; легітимні, нелегітимні та "мирні" форми соціального насильства; види та зброя соціального насильства)	2
Загальна кількість годин	**20**

Практичні заняття

Теми практичних/семінарських занять	Кількість годин	Вагові коефіцієнти *a*
Тема 1. Філософія управління як нова парадигма впливу суб'єктів управління на об'єкти управління: теоретичні та прикладні засади ефективного управління ресурсами, змінами та якістю Діалектика єдності зв'язків між філософією та управлінням (класифікація етапів формування управлінських парадигм (М. Туленков); діалектика існування та розвитку зв'язків між філософією і управлінням (Ю. Бех); загальна характеристика	2	1.0

сучасних різновидів менеджменту («пульсуючий менеджмент»; «інноваційний менеджмент»; «перетворювальний менеджмент»; «самоменеджмент»; «антикризовий менеджмент» тощо))		
Тема 3. Історико-методологічні основи дослідження філософських засад загальної теорії управління Філософські засади формування загальної теорії управління (актуалізація змісту феномену «філософські засади формування загальної теорії управління»; діалектика зв'язків між різновидами управління (управління технічними, біологічними і соціальними системами); пізнавальний потенціал філософії та суть філософського аналізу для формування і розвитку системи управління; різновиди філософської рефлексії та характеристика їх змісту; специфіка спрямування філософського мислення в системі науки «Публічне управління та адміністрування»; вплив філософських детермінант на теорію та практику управлінської діяльності; філософський дискурс в управлінні соціальними системами; співвідношення форм наукового пізнання: факт – проблема – ідея – парадигма – концепція – гіпотеза – теорія; критерії актуалізації змісту та практики реалізації наукової теорії управління (за Ейнштейном))	2	1,0
Тема 4. Соціально-філософська сутність феномену управління: філософські та соціологічні аспекти прийняття управлінських рішень Соціологія публічного управління (предмет соціології управління; особливості актуалізації та прояву сучасної соціології управління; соціальний зміст управлінської діяльності (роль і функції управлінської діяльності в суспільстві, закономірності її розвитку; суб'єкти та об'єкти управлінської діяльності; управлінські відносини; соціальні процеси управління; соціальні організації; інституціональний аспект управлінської діяльності; соціальні механізми управлінської діяльності, шляхи підвищення їх ефективності; управлінські соціальні технології та проекти; тенденції розвитку управлінської практики в аспекті ефективної реалізації соціального змісту; методи управлінської діяльності тощо); фокус уваги соціології управління та її основні завдання (місії); основні напрями соціологічних досліджень державного управління; місце та роль соціології в дослідженні проблем місцевого самоврядування)	2	1,0
Тема 5. Основні підходи до усвідомлення природи і предмету філософії управління Предмет філософії управління та її прикладні аспекти (загальна характеристика філософії управління (сутність феномену управління; джерела генезису та розвитку управління; природа і сутність управління; загальні закономірності управління; морально-етичні аспекти управління; індивідуальне і суспільно в управлінні; випадкове і детерміноване в управлінні; діалектичні суперечності управління; структура і функції управління; співвідношення влади і управління; співвідношення права і управління; науково-технічний прогрес та управління; методологія управлінської діяльності); прикладні аспекти управлінської	2	1,0

діяльності; діалектика взаємодії філософії управління та управлінської практики (характеристика концепту «стратегія управління – управлінська практика – філософія управління»; цілі організації; осмислення та узагальнення досвіду управління)		
Тема 6. Філософія управління як методологія управлінської діяльності Технологія застосування в управлінні виробництвом філософських категорій (розуміння сутності та явища об'єкту управлінського впливу (загальнофілософське тлумачення сутності та явища; особливості впливу сутності та явища об'єкта управління на його рефлексію); розуміння необхідності та випадковості в системі суб'єктно-об'єктної взаємодії учасників управлінського процесу (загальнофілософське тлумачення необхідності та випадковості; особливості прояву необхідності і випадковості в управлінні); розуміння дійсності, можливості та вірогідності (загальнофілософське тлумачення дійсності, можливості та вірогідності; особливості прояву дійсності, можливості та вірогідності в системі підготовки та прийняття управлінських рішень); розуміння форми і змісту (загальнофілософське тлумачення форми та змісту; особливості прояву форми та змісту об'єкту та суб'єкту управління в системі реалізації функцій управління); розуміння кількості, якості та міри (загальнофілософське тлумачення кількості, якості та міри; особливості врахування кількості, якості та міри об'єкту управлінської діяльності під час планування та організації суб'єктом управління своїх дій); розуміння причинності та об'єктивної доцільності (загальнофілософське тлумачення причинності та об'єктивної доцільності; особливості прояву причинності та об'єктивної доцільності в системі суб'єктно-об'єктної взаємодії учасників управлінського процесу)	2	1,0
Тема 7. Потенціали комунікативної філософії для підвищення ефективності соціальних комунікацій в системі підготовки та реалізації управлінських рішень Практичні засади комунікації (сучасні комунікативні технології; рівні комунікації (міжособистісна, групова, публічна, ділова, бізнесова, масова, організаційна); прикладні комунікації: соціальні, кризові, міжнародні, міжкультурні, політичні, релігійні; конфлікти, їх види, причини виникнення)	2	1,0
Тема 8. Філософія цифрової людини і цифрового суспільства: теорія і практика використання сучасних інформаційних та комунікаційних технологій у сфері публічного управління Homo Digitalis: трансформація ідентичності в епоху цифрових технологій (особливості актуалізації людини в цифрову епоху; проблематика цифрової ідентичності та цифрового способу життя у науковому дискурсі; Homo digitalis; цифровізація як соціальний феномен; позитивні та негативні наслідки цифровізації для екзистенції людини та комунікації; технології як чинник антропологічної трансформації; глобальний звіт Digital; цифрова ідентичність; тіло і віртуальність; етичні аспекти Homo Digitalis; права людини в цифрову епоху)	2	1,0

Напрями впровадження зарубіжного досвіду філософії креативного міста (філософія суспільства штучного інтелекту (ШІ); концептуалізація філософії креативного міста як чинник розвитку цифрових технологій; філософія цифрового міста як вираження субстанції креативності та творчості цифрової людини; умови формування креативного класу як осередку креативного міста; Google і Facebook як образ життя мільйонів людей у цифровому місті)		
Тема 9. Філософія управління: розвиток змісту та методологія використання гнучких технологій в адмініструванні державно-управлінських процесів Практика використання філософії Кайдзен (особливості впровадження ефективних систем управління якістю продукції на базі системи загального контролю якості та кайдзенменеджменту; сутність та основні принципи системи TQM; сутнісна характеристика та особливості використання бенчмаркінгу у поєднанні з підходами системи TQM; практичні аспекти впровадження філософії Кайдзен в умовах відкритої економіки та активних трансформаційних процесів розвитку ринкових відносин; досвід використання філософії Кайдзен світовими бізнес-лідерами (аналіз досвіду використання Кайдзен: Nestlé, Toyota, Canon тощо)	2	1,0
Тема 10. Філософія війни та миру Приховані смисли гібридної війни та безпекові ризики для України (гібридна війна як простір невизначеності; роль ідеологічної компоненти війни; маніпулятивний дискурс гібридної війни та паралельний світ як її механізм; ризики геополітичного характеру та їх наслідки для України; ризики людських ресурсів, економічні ризики та їх наслідки для України; техногенні катастрофи, несподівані руйнівні ризики та їх наслідки для України)	2	1,0
Загальна кількість годин	**20**	$\sum_{i=1}^{n} a_i$

Контрольні роботи

Контрольні роботи не передбачено

Самостійна робота

До самостійної роботи відноситься самостійне опрацювання теоретичного матеріалу та виконання індивідуального завдання (за наявності).

Опрацювання теоретичного матеріалу

Теми для самостійного вивчення/ перелік питань	Кількість годин
Тема 1. Філософія управління як нова парадигма впливу суб'єктів управління на об'єкти управління: теоретичні та прикладні засади ефективного управління ресурсами, змінами та якістю Історична ретроспектива формування філософських концепцій філософії управління (загальна характеристика змісту філософських концепцій філософії управління: (філософські концепції управління Стародавнього Сходу, Стародавньої Індії, Стародавнього Китаю, Античної Греції тощо); погляди філософів середньовіччя щодо проблематики управління (Ф.	8

Аквінський; Н. Макіавеллі; Н. Макіавеллі; Т. Гоббс; І. Кант, Г. Гегель); формування теорії менеджменту ХХ ст. (Ф. Тейлор; Г. Форд; А. Файоль; М. Вебер; Е. Мейо))	
Тема 2. Філософія управління в системі наук про управління Публічне управління як різновид взаємодії держави та суспільства: загально філософський аспект (сутність управління та його місце і роль у впорядкуванні взаємовідносин між соціальними інститутами; держава та суспільство як об'єкти управління (діалектика єдності та протиріч цілей); загальна характеристика публічного управління як суспільного явища; природа публічного управління та його специфіка в парадигмі взаємозв'язків «людина – держава – суспільство»; об'єкт і предмет науки «Публічне управління та адміністрування»; сутність та особливості розвитку публічно-управлінської науки; закономірності публічного управління; система цінностей в державному управлінні)	8
Тема 3. Історико-методологічні основи дослідження філософських засад загальної теорії управління Феномен управління у дискурсі світоглядних парадигм, філософських течій та національних культур (актуалізація проблеми розробки світоглядно-ідеологічних засад управління; підґрунтя для формування запиту на знання філософії управління; історико-філософський аналіз змісту поглядів вчених щодо проблематики філософії управління (діалектика розвитку проблематики філософії управління в роботах вітчизняних та зарубіжних вчених: Ж. Ламетрі; А. Гольбах; Леже-Марі Дешаном; Г.Ч. Лі; Меэнь-цзи тощо); загальна характеристика фундаментальних положень філософських основ управління; категоріальний зміст дефініції «філософія управління» та загальна характеристика її структури)	8
Тема 4. Соціально-філософська сутність феномену управління: філософські та соціологічні аспекти прийняття управлінських рішень Сутність феномену управління та його зміст (діалектика єдності та протиріч між самоорганізацією та управлінням; особливості формування запитів на управлінські впливи та практика їх здійснення; цілепокладення та самоорганізація в соціальних системах; філософія і сутність управління в системі підготовки управлінських кадрів) Філософія публічного управління (сутність філософії публічного управління; співвідношення філософії та теорії публічного управління; філософія публічного управління і практика; мудрість як детермінанта прояву філософії публічного управління на практиці; філософія публічного управління як різновид практичної філософії у галузі публічного управління, його теорії та практик; актуалізація проблем філософії публічного управління через призму проблематики соціального відтворення і розвитку суб'єкта публічного управління)	8
Тема 5. Основні підходи до усвідомлення природи і предмету філософії управління Предмет і завдання філософії управління (поняття системи і класифікація систем (загальна характеристика систем; система як об'єкт та суб'єкт управління; ієрархія систем та особливості взаємоузгодження їх цілей; характеристика соціальних систем та особливості їх розвитку; зміст поняття управління та його структура (суб'єкт та об'єкт управління; цілі та завдання; умови досягнення мети та критерії оцінювання ефективності управлінських впливів; зміна характеристик об'єкту управління та відповідальність суб'єкту управління за наслідки таких змін; різновиди управлінських впливів та їх характеристика; особливості (наслідки) рефлексії обєктів управління на управлінські впливи); діалектика єдності	8

статусів суб'єкту та об'єкту управлінського впливу; прямі та опосередковані зв'язки між суб'єктами та об'єктами управління) Поняття філософії управління в широкому та вузькому розумінні (різниця між широким та вузьким підходами до формулювання змісту (діалектика єдності та протиріч вузького та широкого змісту); загальна характеристика змісту філософії управління організацією; функції філософії організації; філософія управління у широкому розумінні (зміст феномену та особливості його прояву у парадигмі взаємовідносин «людина – громада – держава – суспільство»); філософія управління у широкому розумінні (зміст феномену та особливості його прояву у парадигмі взаємовідносин «людина – громада – держава – суспільство»)	
Тема 6. Філософія управління як методологія управлінської діяльності Система та системність як категорії філософії управління (місце та роль кореляційних (координація, субординація та функціональні зв'язки), просторових (внутрішні та зовнішні аспекти) і функціональних відносин (самоорганізація та організація) у формуванні системи; загальна характеристика управлінської системності та системності управлінських відносини; загальна характеристика інституціональної управлінської системності та системності управлінської діяльності; рівні актуалізації системності (міжнародний або глобальний; суспільний; державний або національний; регіональний; корпоративний або загальноорганізаційний; структурний; груповий або колективний; індивідуальний) Системні та міжсистемні категорії філософії управління (розуміння цілого і частини (загальнофілософське тлумачення цілого та частини; особливості врахування цілого та частини при прийнятті управлінського рішення); розуміння протиріч та їх місця у забезпеченні розвитку (загальнофілософське тлумачення протиріч; особливості прояву протиріч в системі суб'єктно-об'єктної взаємодії учасників управлінського процесу); розуміння єдності та боротьби протилежностей (загальнофілософське тлумачення єдності та боротьби протилежностей; особливості прояву єдності та боротьби протилежностей в управлінській діяльності); переваги та недоліки використання філософських знань в управлінні)	8
Тема 7. Потенціали комунікативної філософії для підвищення ефективності соціальних комунікацій в системі підготовки та реалізації управлінських рішень Комунікативна філософія Ю. Габермаса: екстраполяція у медійному дискурсі (філософські позиції Ю. Габермаса щодо масової преси та медійних практик; «культурницьке споживацтво»; філософськи і публіцистичні акценти у творах сучасних інтелектуалів; український медійний дискурс стосовно екстраполяції окремих положень комунікативної філософії Ю. Габермаса) Філософія і дискурс війни: конфлікт світів як межа комунікативної теорії Юрґена Габермаса (проблематика «війни та обурення» в дописах Ю. Габермаса; філософська складова ідеологічних диспутів та політичних дебатів в публічній сфері; арґументи допису філософа щодо компромісу та партнерських переговорів з аґресором; обмеженість комунікативної філософії Ю. Габермаса)	8
Тема 8. Філософія цифрової людини і цифрового суспільства: теорія і практика використання сучасних інформаційних та комунікаційних технологій у сфері публічного управління Еволюція філософських ідей від «цифрової гуманітаристики» до цифрової філософії, цифрової економіки і цифрового менеджменту (європейська візія еволюції філософських ідей від гуманізму до «цифрової гуманітаристики» та «цифрової філософії»; Ж. Бодрійяр про модель гіперреального світу	8

медійного капіталізму та «великого процесу втрати сенсу історії та сенсу людини»; інформатизація систем управління як головний драйв розвитку цифрової економіки та її вплив на розвиток технологічних процесів; формування цінностей цифрової людини і цифрового суспільства в умовах Четвертої промислової революції; формування концепції експертного цифрового менеджменту)
Креативно-інноваційний потенціал цифрової людини як чинник розвитку діджиталізованого суспільства (практичні аспекти впровадження цифрових технологій як чинник удосконалення діджиталізованого суспільства; формування креативно-інноваційного потенціалу особистості в умовах цифровізації; програма «Цифрова економіка та електронна освіта» у контексті парадигми європеїзації; досвід практичної діяльності у становленні цифрового суспільства (на прикладі компаній Біла Гейтса (Microsoft), Стіва Джобса (Apple), Енді Гроува (Intel); нова парадигма Agile-менеджменту як умова виживання організацій в умовах нестабільності та діджиталізації)
Становлення і розвиток концепцій цифрової економіки і цифрового менеджменту в умовах глобальної трансформації людства (світові тенденції переходу до сталого розвитку на основі цифрових технологій (на прикладі Китаю і США); всесвітні мережеві платформи як чинник розвитку неоекономіки та «фабрики послуг»; технології інформаційного менеджменту в управлінні соціальними процесами; становлення і розвиток концепції VUCA в умовах глобальної трансформації людства; управління організаціями як складними соціальними ситемами в контексті адміністративного менеджменту)
Праксеологічні засади філософії цифрового суспільства і цифрової людини (перспективні напрями розвитку інновацій як найпотужнішого чинника зростання цифрового суспільства; інноватика як ключова стратегія конкурентоспроможності у XXI столітті; креативно-інноваційний потенціал підприємства як ключ до виживання підприємств; креативна економіка як економіка, що базується на нових цінностях ощадливості, інклюзивності та балансу; формування концепції стратегії кібербезпеки в умовах глобалізації)

Тема 9. Філософія управління: розвиток змісту та методологія використання гнучких технологій в адмініструванні державно-управлінських процесів Agile-філософія як чинник форсайту ефективності управління (актуалізація проблематики Agile-філософії як чиннику форсайту ефективності організаційної діяльності; потенціали Agile-філософії для впорядкування функціонування та розвитку складних систем; інструментарій Agile-філософії для подолання невизначеності, стохастичності, асиметрії інформації сучасного суспільства; концепція адоптації організації до нестабільних (мінливих) та невизначених (неупереджених) умов функціонування і розвитку) Agile-філософія як інструмент використання гнучких підходів в публічному управлінні (обґрунтування доцільності використання Agile- філософії в публічному управлінні; рекомендації щодо використання Scrum-методології управління проектами в діяльності органів публічної влади)	8
Тема 10. Філософія війни та миру 10.2. Уявлення про війну та мир: від філософії стародавнього світу до німецької класичної філософії (уявлення про політику та війну у Стародавньому Китаї, Римі, Стародавній Індії та Греції; релігійні концепції війн в епоху Середньовіччя; проблеми політики, війни та миру у працях Н. Макіавеллі; проблеми політики, війни та миру у працях Т. Гоббса; проблеми	8

політики, війни та миру у працях І.Канта, Г.Гегеля; проблеми політики, війни та миру у працях К. Клаузевіца)
Сучасні уявлення про війну та мир (дослідження проблем війни і миру А. Тойнбі в межах цивілізаційної теорії та сутність війни у концепції «гри» Й. Гейзинги; ідеї О. Шпенглера про цикли цивілізаційного розвитку та культурна детермінанта в циклічній теорії змін П. Сорокіна; війни як наслідок взаємодії систем вищих цінностей суспільств та соціальна теорія революції П. Сорокіна; війна і доля людства в екзистенціалізмі (Ф. Ніцше, Я. Буркгардт, К. Ясперс); концепція "політичного реалізму" (неопозитивізм) та дихотомія «мир» і «війна» у площині міжнародних відносин)

Загальна кількість годин	**80**

Тематика індивідуальних завдань

Виконання аспірантами індивідуального завдання не передбачено

Неформальна освіта

До неформальної освіти відносяться: професійні курси/тренінги, громадянська освіта, онлайн освіта, професійні стажування тощо. Зарахування результатів навчання, набутих у неформальній освіті розповсюджується як на нормативні, так і на вибіркові навчальні дисципліни/освітні компоненти. Рекомендовані в силабусі елементи неформальної освіти можуть бути зараховані за спрощеною процедурою без додаткової валідації результатів (створення предметної комісії).

Література, навчальні матеріали та інформаційні ресурси

Основна література

1. Аппело Ю. Менеджмент 3.0. Agile-менеджмент. Лідерство та управління командами. Харків: Вид-во «Ранок», 2019. 432 с.
2. Бех Ю.В. Філософія управління соціальними системами : монографія. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. 623 с.
3. Воронкова В. Г. Нікітенко В. О. Філософія цифрової людини і цифрового суспільства: теорія і практика : монографія. Львів-Торунь : Liha-Pres, 2022. 460 с.
4. Гаєвська О.Б. Філософія управління. Філософія / за ред. Ю.М. Вільчинського. Київ: КНЕУ, 2019. 368 с.
5. Державне управління: підручник : у 2 т. / Ю.В. Ковбасюк та ін. Київ: НАДУ. 2012. Т.1. 564 с.
6. Кремень В.Г., Пазиніч С.М., Пономарьов О.С. Філософія управління: підручник. Харків: НТУ «ХПІ». 2008. 524 с.
7. Лайкер Дж. Філософія Toyota. 14 принципів роботи злагодженої команди. Київ: Наш формат, 2017. 424 с.
8. Sheldon O. The early sociology of management and organizations: The Philosophy of Management. New York: NY : Routledge. 2003. 45 p.
9. Tsang W.K. The Philosophy of Management Research Eric. New York: NY : Routledge. 2017. 61 p.
10. Wilson D.C. The Philosophy of Management Today. Philosophy of Management. 2023. Vol. 22. P.493–503

Додаткова література

11. Бистрицький Є., Ситніченко Л. Філософія і дискурс війни: конфлікт світів як межа комунікативної теорії Юрґена Габермаса. Філософська думка. 2022. №3. С. 64-82
12. Воронкова В.Г., Нікітенко В.О., Васильчук Г.М. Agile-філософія як чинник форсайту цифрової економіки. Цифрова економіка та економічна безпека. 2022. №3. С. 109-117
13. Гречко А.В., Солосіч О.С., До Тхі Мінь Тхао. Особливості застосування ефективних методів управління конкурентоспроможністю продукції на вітчизняних підприємствах. Сучасні проблеми економіки і підприємництво. 2019. Вип. 24. С. 104-113

14. Комарова К. Agile-філософія як інструмент використання гнучких підходів в публічному управлінні. Аспекти публічного управління. 2020. №8. С. 68-71
15. Кремень В.Г., Пазиніч С.М., Пономарьов О.С. Філософія управління: підруч. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Знання України. 2007. 360 с.
16. Людина в цифровому суспільстві: сучасні тренди : монографія / Т.С. Гиріна, М.А. Козловець, С. В. Куцепал та ін. Харків : Право, 2025. – 234 с.
17. Масаакі І. Гемба кайдзен: Шлях до зниження витрат і підвищення якості. Київ: Паблішер, 2018. 345 с.
18. Носова Б. Комунікативна філософія Ю. Габермаса: екстраполяція у медійному дискурсі. Комунікації та контексти. 2018. №1. С. 121-143
19. Осипенко Л.О. Філософія управління як нова парадигма керування складними соціально-економічними системами. Гуманітарний вісник ЗДІА. 2013. № 52. С. 189-199
20. Осипенко Л.О. Філософія управління як нова парадигма керування складними соціально-економічними системами. Гуманітарний вісник ЗДІА. 2013. № 52. С. 189-199
21. Пономарьов О.С., Чеботарьов М.К., Солодовник Т.О. Філософія управління в системі наук про управління: методичні вказівки. Харків: НТУ «ХПІ», 2020. 24 с.
22. Прищак М.Д. Комунікація, спілкування, комунікативність: категоріальний аналіз. Вісник Вінницького політехнічного інституту. 2010. № 2. С. 5-8
23. Саврасова-В'юн Т. Комунікативний практикум: навч.-метод. посібн. Київ: Київ. стол. ун-т ім. Б. Грінченка, 2024. 184 с.
24. Ситник Г.П. Філософія війни та миру: курс лекцій. К: ТОВ "САК Лтд.". 2023. 118 с
25. Управління людськими ресурсами: філософські засади: навч. посіб. / В.Г. Воронкова, та ін. Київ : Професіонал, 2006. 567 с.
26. Філософія: навч. посібник. / Ю.М. Вільчинський та ін. Київ: КНЕУ, 2019. 368 с.
27. Шатохін А.М., Вуйченко М.А. Філософські проблеми управління суспільством. Актуальні проблеми філософії та соціології. 2018. Вип. 21. С. 121-124
28. Koslowski P. The Philosophy of Management: Philosophy as a Challenge to Business, Management as a Challenge to Philosophy. Elements of a Philosophy of Management and Organization. 2010. Vol. 1. P. 3–18
29. Mir R., Greenwood M. Philosophy and Management Studies. London: Routledge. 2021. 116 p.
30. Rendtorff J.D. Philosophy of Management and Sustainability : Rethinking Business Ethics and Social Responsibility in Sustainable Development. Bingley: Emerald Publishing Limited Howard House. 2019. 264 p.

Інформаційні ресурси

https://zakon.rada.gov.ua
https://www. naqa.gov.ua
https://www.kmu.gov.ua/
https://www.president.gov.ua/

Система оцінювання

Підсумкова оцінка з освітнього компонента визначається відповідальним лектором за темами, видами занять, тощо у відповідності до силабусу і є інтегральною оцінкою результатів усіх вид навчальної діяльності здобувача вищої освіти. Підсумкова оцінка повинна відображати всі оцінки за складовими навчального процесу з урахуванням їх вагових показників k:

Поточний контроль (практичні, семінарські), k_1	Контрольні роботи (за наявності), k_2	Індивідуальне завдання (за наявності), k_3	Підсумковий контроль (для ОК з іспитом), k_4
0,6			0,4

Сума коефіцієнтів повинна складати одиницю: $k_1 + k_2 + k_3 + k_4 = 1$. Підбір вагових коефіцієнтів підсумкової оцінки здійснює розробник курсу.
Розрахунок підсумкової оцінки проводиться за формулою:

$$O = П \cdot k_1 + K \cdot k_2 + I \cdot k_3 + Пк \cdot k_4$$

де: $П$ – середньозважена середня оцінка за поточний контроль
I – оцінка за виконання індивідуального завдання
K – середньозважена оцінка за контрольні роботи
$Пк$ – оцінка за підсумковий контроль

$$П = \frac{П_1 \cdot a_1 + П_2 \cdot a_2 + \ldots + П_n \cdot a_n}{\sum_{i=1}^{n} a_i}$$

де: a_i - ваговий коефіцієнт за кожне практичне (семінарське) або лабораторне заняття.

$$K = \frac{K_1 \cdot b_1 + K_2 \cdot b_2 + \ldots + K_m \cdot b_m}{\sum_{i=1}^{m} b_i}$$

де: b_i - ваговий коефіцієнт за кожну контрольну роботу.

Поточні оцінки за кожну складову (П, K, I,...) виставляються за 100-бальною шкалою згідно з положенням «Про критерії та систему оцінювання знань та вмінь і про рейтинг здобувачів вищої освіти» НТУ «ХПІ».

Підсумкова оцінка виставляється відповідно до розрахованої O з округленням до найближчого цілого числа в більшу сторону.

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту.
Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/

Погодження

Силабус погоджено

Завідувач кафедри
Володимир МОРОЗ

Гарант ОП
Володимир МОРОЗ